

IVAN CANKAR: NA KLANCU

1. OPORNE TOČKE

- **Za vozom**

Francka zvečer ni mogla zaspati. Ima mati in sestro Nežko(ki jo je mati imela raje kot njo). Zjutraj naj bi se odpravili na romarsko goro peš ali pa z vozom. Vendar rečeno je bilo, da bo šla Francka z vozom. Ker pa se je malce obotavljala, je voz pred svojo hišo zamudila. Začela je teči za vozom, kar naenkrat pa ji ženska na vozu reče, da se bodo pri malinu(mlinu) ustavili. Zato je Francka tekla malo počasneje. Voz se je pri malinu res ustavil, vendar Francke niso počakali. Kar pozabili so nanjo. Začela je še hitreje teči, izgubila je čevlje, se potolkla, strgala in umazala obleko, ljudje na vozu pa, ko so jo opazili, so se ji začeli smejati-zakaj le vztraja? Ko se voz končno ustavi, a hitro spelje, se Francka udari ob voz in pade. Na pomoč ji priskoči hlapec in jo naloži na voz. Prišli so do cerkve, Francka je bila zelo vesela. Za domov je kupila svetinjo in piškote. Ko so se vračali domov je bila že tema, mati jo je pričakala na pragu. Ko je Francka zaspala, se ji je sanjalo o njej in hlapcu.

- **Fanny**

Ko je bila Francka stara 14 let je šla služiti k vdovi Mariševki. Hiša v kateri je služila 2 leti je bila kot zakleta. Temno in zelo tiho je bilo notri. To poglavje je malce nerazumljivo, ker Francka sanja o umetniku(da ga sreča in on ji pripoveduje o njegovi ljubezni Fanny, potem začne Francko klicati Fanny...srečata se večkrat...)in ni čisto jasno ali ona vse to sanja, si domišlja, ali je to res. Na koncu jo ta umetnik razočara in Francka pobegne domov k materi.

- **Kako se je Francka omožila**

Francka je bila bolna 2 meseca. Ko je ozdravela je odšla drugam delat. Nekega dne ji začne dvoriti vaščan krojač Tone Mihov. Ko osvoji njeno srce, se poročita. Vendar v vas pride nov krojač, ki ima nižje cene kot Tone, zato začne Tonetovo krojaštvo propadati, zasluži bolj malo. Ta krojač pa mu je prevzel tudi vsakoletni govor na veselici, za kar je bil Tone zelo jezen, žalosten in razočaran. Francka in Tone nista delovala srečna, vendar ko se jima je rodil prvi otrok, se je vse spremenilo.

- **Izgnanci**

Vendar niso dolgo srečni. Mihovi se preselijo na najrevnejši del mesta-na klanec. Živijo veliko revščino, Francka gre vsake tri ali štiri leta k materi po denar. Izve tudi, da je nezakonska hči. Tone se ga vsak dan napije. Imata 3 otroke. Oče od Toneta umre. Tone se odloči, da bo šel po svetu, in da ko bo kaj zaslužil, da pride po njih.

- **Vzbrstela je mladika**

Tudi najstarejši sin Tone se odloči, da bo šel delat v oddaljen trg h krojaču. Srednji sin Lojze je šel v Ljubljano, ker je bil najboljši učenec na šoli in so mu bogati meščani dali nekaj denarne in materialne podpore. K njim se preseli tudi Franckina mati, ki je zelo slabotna.

- **Študent Lojze**

Franckina mati kmalu umre. Naredijo skromen pogreb. Mož in sin Tone se nič ne oglasita. Mati je morala prositi mestne ljudi za denar(za stanovanje in hrano za Lojzeta). Lojze pride domov, nato pa z mamo odideta peš v Ljubljano. Ustavita se v neki krčmi, kjer Lojze sreča krčmarjevo hči Ančko.

- **Vračajo se izgnanci**

Tudi Francka je šla od doma-služiti. Francka(mati) je tako ostala sama. Ko je mati nekega dne šla obiskat Lojzeta je ugotovila, da ga že cel mesec ni v tistem stanovanju, in da je opustil šolanje. Sploh ni vedela kje je, zato se je vrnila domov. Kmalu zatem se je domov vrnil Tone(sin). Doma je nameraval ostati samo en dan, vendar je naslednji dan zjutraj umrl. Domov je prišla tudi Francka in naslednji dan odšla-delat v Ljubljano. Vsi so »videvali« očeta, kot da se je vrnil-a se ni.

- **Klanec siromakov**

Na koncu pride domov tudi Lojze, mati ga je zelo vesela. Zatem pa mati umre. Kaj se je nato zgodilo z Lojzetom ni znano...

2.OBNOVA

Cankarjev roman *Na klanecu* se začne z nočjo pri Franckini družini, družini brez očeta in z dvema hčerama. Že takoj na prvih straneh nam pisatelj poda dokaj natančen opis vseh treh glavnih oseb, še posebno Franckine sestre Nežke. Le-ta je popolno nasprotje Francke. Vedno je lepo oblečena, sita, vedno ji mati nakloni najboljše stvari in najlepše besede, kljub temu (ali morda zato) ker je najmlajša. In skoraj nikoli Nežka ne uboga matere. Vse graje, katere bi morala prejeti Nežka, letijo na Francko. Videti je, kot da je Francka "črna ovca" pri družini.

Trenutek s katerim začne pisatelj pripovedovati zgodbo, je večer pred dnem, ko namerava Francka oditi s sosedi na romarsko Goro. Sosed Kovač je namreč dejal, da bo na vozu prostora še za enega otroka. Prišlo je jutro. Ne da bi nam pisatelj razložil zakaj, Kovač Francke ne čaka. Francka začne vsa prestrašena teči za njimi. Kovačevo ravnanje se za trenutek zazdi podobno ravnanju jarih gospod. Francki namreč ustavi po parih kilometrih na prigovarjanje ostalih. Nerazumljivo je tudi ravnanje Francke. Kljub "grdemu" ravnanju matere in sestre, tudi na sejmu misli nanju, kaj jima bo prinesla ipd. Niti v teh redkih trenutkih, ko bi se lahko, se ne zabava.

Drugo poglavje pa postane na polovici nekoliko nerazumljivo. Z 14 leti odide Francka služiti v gostilno, k skopi vdovi Mariševki. Po dveh letih življenja pri njej, na nekem večernem sprehodu sreča Francka nekega umetnika. Le-ta ji začne dvoriti. Pripoveduje o svoji nekdanji ljubezni Fanny. Zaradi spominov začne tudi Francka tako klicati. To srečanje je nekoliko nerealno. Človek se ne more odločiti, ali resnično, ali pa o tem Francka le sanja, si zamišlja. Posledica "srečanja" tega človeka, ki jo v trenutkih občuduje, drugič pa zopet zaničuje, je Fanikin strah in beg od Mariševke, beg nazaj k materi.

Začne se Franckino služenje pri drugih ljudeh. Nekega večera ji začne dvoriti vaščan, krojač Tone Mihov. Vasovanje je sicer nekoliko "kmečko", toda Faniki ugaja. Mihov osvoji njeno srce, v glavnem z lepimi besedami. Poročila sta se spomladi. A ravno na dan svatbe, na domnevni dan sreče, se začnejo težave za Mihova. V vas pride nov krojač, ki se nastani na trgu ter z nižjo ceno začne prevzemati Tonetu skoraj vse stranke. Piko na i postavi novi krojač s tem, da Tonetu vzame vsakoletni govor na vaški veselici. Tone začne iz dneva v dan propadati, prisluži komaj dovolj denarja za preživetje. Ko se jima rodi prvi otrok, pa se življenje za trenutek popravi.

A ta trenutek ne traja dolgo. Mihovi so začeli bežati pred vsemi težavami. Iz trga so se preselili na najrevnejši del mesta, na klanec. Začeli so biti svoj boj za preživetje, boj z revščino. Rešitev za vse težave pa je Tone našel v nepravi stvari, v pijači, v vinu in žganju. To ga je počasi vodilo gotovemu koncu naproti.

V razmaku treh ali štirih let je Francka obiskovala mater, predvsem zaradi pomanjkanja denarja. Materin odnos do nje je bil vedno prevzvišen, zadiraški in neusmiljen. Sedaj prvič zvemo zakaj tako. Francka je bila nezakonska hči. Oče je mater zapustil takoj po rojstvu Francke. Vso jezo zaradi tega očeta je tako mati spravljala nad njo. Ta odnos pa se

naenkrat spremeni. Kajti pred tem je mater obiskala Nežka. Obnašala se je zelo gosposko in nespoštljivo. To je mater hudo prizadelo in začela je gledati na vedno spoštljivo Francko z drugačnim odnosom. Mati je končno sprevidila ljubezen obeh hčera.

Življenje na klanecu pa je minevalo po starem. Franckina mati se je preselila k njim. Mihov je zavračal vse ponudbe novega krojača za delo ter se pijan vedno bolj znašal nad Francko. Kmalu je imel takega življenja dovolj ter je zapustil klanec in odšel v svet. Francko in ostale je zapustil v revščini. Nikoli več ga niso videli.

Očetov duh pa se je oprijel tudi najstarejšega sina. Le-ta je mlad odšel delat v oddaljen trg h krojaču. Malo boljše se je godilo z drugim sinom, z Lojzetom. Bil je najboljši učenec v šoli in bogatejši meščani so ga dali šolat v Ljubljano. Obljube, da bodo meščani poskrbeli za Lojzeta, so bile velike, kar prevelike in preveč velikodušne. Kmalu je umrla tudi Franckina mati ter za seboj pustila poslednji goldinar. V revni bajti sta ostali samo še dve Francki, mati in hči.

Z šolanjem Lojzeta pa so se začele težave. Niti se fant ni več rad učil ter izkoriščal možnost šolanja, niti vaški bogataši niso več hoteli skrbeti zanj. Mati je komaj še prosjačila prepotrebni denar za stanovanje in ostalo. Iz doma pa je odšla služiti tudi hči Francka.

Težave so se začele. Lojze se ni več oglašal. Mati ga je odšla obiskat v Ljubljano, vendar ga ni več našla. Izgini je ter jo tako zapustil v velikih skrbih. A vendar so se izpolnile čevljarjeve besede: "Vrnili se bodo. Na klanec se bodo vrnili umirat!" Najprej se vrne Tone. Umrl je dan kasneje od vrnitve. Vrnila se je tudi Francka, ki je kmalu odšla vsa slabotna naprej proti Ljubljani. Nikoli več je niso videli. In vrnil se je še Lojze. Kmalu po njegovem prihodu mati umre. Vesela ker je še zadnjič videla Lojzeta in obenem žalostna, ker ni zraven ostalih dveh, je zaspala za večno. Usoda Lojzeta na žalost ni znana.

Kot je omenjeno v opombah, je roman resnično napisan kot spomenik Cankarjevi materi. Kljub vsem realističnim in simbolističnim elementom, pa je v romanu težko nerazumljiv in mogoče celo nerealistični del o umetniku, ki zamenjuje Francko za svojo Fanny. Ne ve se, ali je to Franckino resnično doživetje ali le njene sanje o neskončni ljubezni, ki je ni bila nikoli deležna. Na to misel namiguje mogoče tudi to, da je tega umetnika ponovno "srečala" proti koncu svojega življenja.

3.MNENJE O KNJIGI

Knjiga je za branje še kar zanimiva, vendar deluje precej zmedeno oziroma nerazumljivo(dvomljivo). Po prebranem drugem poglavju, bi knjigo najraje odložila. Vsebina me je zelo zmedla in nisem vsega čisto razumela. Ali se je Francki vse samo sanjalo, je bilo vse res, ali si je to domišljala? Če pa nisem čisto prepričana o vsebini knjigi pa je to bolj slaba motivacija za nadaljnje branje. Tudi v zadnjem poglavju je zelo čudno napisano ko mati reče sinu Lojzetu, da so vsi umrli(Kako mu lahko kaj takega reče, če sta dejansko umrla samo njena mati in sin Tone. Francka je odšla v Ljubljano, moža pa že dolgo ni videla in ne more trditi zagotovo, da je umrl.). Ostala poglavja so jasna, vendar sem dobila občutek, da se je pisatelj pogosto vračal nazaj, in se za nekaj časa oddaljil od bistva zgodbe. Zgodilo se je tudi, da je sanje nekaterih oseb v knjigi večkrat ponovil. Knjiga je kratka napisana tako, da je bralec zmeden, torej če je bil to eden od namenov(da zmede bralca, da se globoko zamisli kaj je sedaj res in kaj ne), je Cankarju vsekakor uspel. Roman je pisan v delno v ljudskem jeziku(npr. poluspanje), zato čisto vseh besed nisem razumela. Konec je žalosten, vendar pa se mi zdijo smrti ljudi premalo slikovito prikazane(pride domov in kar naenkrat umre). Ni nobenega posebnega vzroka smrti(Kar zaradi mraza ali kako? Nobene kapi ali česa podobnega?).